

IZHAJA MESEČNO — CELOLETNA NAROČNINA ZNAŠA 15 DIN
NAROČA SE: PROSVETNA ZVEZA V LJUBLJANI, MIKLOŠIČEVA 7

ŠTEV. 7

JULIJ 1937

LETO XVI

Naš veliki pokrovitelj mrtev

V petek 2. julija 1937 je zatisnil svoje zemeljske oči naš narodni voditelj, naš slovenski knez, nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič. Z njim so naše prosvetne organizacije izgubile svojega največjega pokrovitelja, ki je pri svojem dušnopastirskem delu spominal važnost katoliške organizacije za slovenski narod. Vsak čas ima svojega moža in tako vidimo, da je imela tudi katoliška Cerkev in naš slovenski narod v zadnjih 50 letih od Boga izbranega moža, voditelja in reformatorja. Z gorečnostjo pravih apostolov, z žrtvami, ki jih ni mogoče popisati, je poživil v dolgi dobi svojega javnega delovanja v srcih svojih rojakov sveto vero, ki je objela sleherno slovensko srce. Ob njegovem nastopu niso bile sončne razmere med našim narodom. Svobodomiselno časopisje je napadalo katoliško Cerkev in njene duhovnike. Vera med slovenskim izobraženstvom je pešala, delovni stanovci so se morali braniti zoper ogromno moč kapitalizma, svetovna vojna je prilila še večjo kupo gorja, verska mlačnost se je povečala, kakor tudi socialna beda. V trpljenju svetovne vojne je spoznal slovenski narod svojega najboljšega pastirja in tolažnika v njegovi osebi. Pastirski listi, sinode,

duhovne vaje pričajo, kako je bodril, dvigal in vlival zaupanje v lepšo bodočnost, zlasti svojim sodelavcem.

Prišel je preobrat, naš narod je vstal pred novim vprašanjem. Zemlje lačni sovražniki so se hoteli okoristiti z našo zemljo, tedaj pa je naš vladika pohitel v Pariz in v London, da pridobi naklonjenost močnih narodov malemu slovenskemu narodu. Srce ga je gnalo med westfalske izseljence, celo v Ameriko je držala njegova pastirska pot. Prvi je popeljal svoje izletnike v sveto deželo in v Lurd. Našo organizacijo je spremljal v Rim, v Brno in Prago.

Najlepši spomin si je postavil s stavbo škofijske gimnazije v Št. Vidu nad Ljubljano. Skrb za dobro duhovščino je povzročila, da je to velikansko breme prevzel nase. Hotel je obvarovati mladeniče moralne pokvarjenosti v najnevarnejših letih in jih ohraniti zveste sinove svojemu narodu. Založil je slovenske učne knjige in slovarje, postavil je prvo slovensko gimnazijo. Njegov glavni vir dohodkov je bila njegova molitev pred tabernakljem. Kakšen idealizem je vladal v njegovem srcu, izpričujejo besede, ki jih je ob neki priliki izgovoril svojim gojencem v zavodu: Ako sem s svojim

zavodom rešil eno samo dušo pogubljenja, sem svoj cilj dosegel.

Pokojni je bil odločen Jugoslovan tudi takrat, ko so smatrali drugi jugoslovansko idejo za veleizdajo. Svojo jugoslovansko zavest je praktično dokazal v dušnopastirski službi v Bosni. Svojo odločnost je kronal z znamenito majniško deklaracijo. Nad vse pa je ljubil verske, mladinske in prosvetne organizacije. Kjerkoli je bila velika prireditve, je pohitel tja, da vzbudi versko in narodno zavest pri mladini, da postavi branik pred komunizmom in boljševizmom. Bil je soustvaritelj petih mogočnih katoliških shodov in je doživel tudi drugi jugoslovanski evharistični kongres. Leta mu niso

uklonila volje do dela, niso mu zatemnila čistosti duha. Sila viharjev, ki je divjala nad slovensko zemljo, ga ni uklonila. V dolgoletnih borbah utrjen, podpiran od neusahljivega vira svojega svetniškega življenja je stal med nami kot pravi knez slovenskega naroda. Njegova oporoka, govorjena našim organizacijam na celjskem taboru, priča o resnično apostolskem srečanju in njegovem preroškem duhu. Njemu, kateremu so stotisočeri slovenski verniki na katoliških shodih in prosvetnih taborih prisegali zvestobo do groba, njemu prisezimo tudi mi, da se bomo držali njegovih potov in ciljev do konca dni. Vsemogočni naj mu bo večni plačnik!

V. Z.

Krista Hafner:

Prosvetno in versko življenje na vasi

(Konec)

Toda žalibog nam resnično dobrih in velikih knjig za našega kmeta še manjka. Ne govorim tu o kmečkem romanu. Saj jih imamo nekaj in tudi lepa dela so med njimi, toda povečini so pisana le z vidika književnika in za književnike. Oni knjigo presojujejo in pišejo o njej učene kritike in razprave. Kmečko življenje je zanje le literarna veja, ki jo je treba izkoristiti, sila, ki daje literaturi kot taki novih misli in ustvarja nova dela. Zato pa se kljub vsej resničnosti v teh delih kmet samega sebe dostikrat ne znajde in mu niso všeč. Pisati pa bi morali knjige posebej za kmeta, čeprav ne ravno vedno iz kmečkega življenja. Zakaj tudi kmet se rad včasih odtegne svojim vsakdanjim opravkom in skrbem, rad se razgleda po drugem svetu. In kje bi si ta oddih od vsakdanjih skrbi lažje dobil kot v lepi knjigi, ki jo razume in ki mu popelje domišljijo v tuje kraje, v drugo življenje? Zato rabi knjige vseh vrst, iz vseh miljejev. Toda morajo biti živahno pisane, resnične, preproste v obliki, pa tehtne po vsebini. Vzbujači mu morajo energijo, domišljijo, navdahniti ga morajo z novimi mislimi. Obenem pa rabi knjig tudi za oddih.

takih, ob katerih se lahko iz srca nasmeje, ob katerih se lahko tudi nasmehne. Rabi verskih in strokovnih knjig. Vse mu lahko poveš, če znaš najti pravo obliko in pravi način. Slovenci imamo precejšnje število res dobrih knjig, ki so pisane za našega kmeta, in v tem oziru prednjačimo marsikateremu narodu, ki uživa v svetu večji sloves in velja za bolj izobraženega kot mi. Tudi veliki narodi razmeroma nimajo toliko dobrih knjig, primernih za kmeta, kot jih ima naš narod. Zaslugo za to ima predvsem Mohorjeva družba, ki je skozi dolga desetletja izdajala med narod knjige, ki so bile v prvi vrsti namenjene naši vasi. Vse druge književne družbe, ki so bile ustanovljene v zadnjih letih, samo žanjejo sadove z njive, ki jo je Mohorjeva orala. Mohorjeva družba ima to veliko zaslugo, da je našega kmeta naučila brati in mu je vcepila v srce ljubezen do knjige. Tako je prosvetno stanje naše slovenske vasi danes na višini, za katero nas zavidajo marsikateri večji zapadni narodi.

Poleg lepe in dobre knjige pa so razna predavanja nov vir izobrazbe našega kmeta. Kmet bo rad poslušal predavanje, toda mora biti takšno, da

ga lahko razume, mora biti zanimivo in obenem poučno. Predavatelj, ki bi znal podati takšno predavanje, je res da težko dobiti, toda če kmet poka ne bo dobil iz mesta ali od osebe, ki je poklicana v to, da mu ga da, bo poslušal krive preroke, ki z vabljalnimi besedami razlagajo svoje nauke, polne sovraštva in razdiralnih misli. Bolniku, ki se v mrzlici prevrača na svoji postelji, se zdi vsaka sprememba lepa in poželjiva. In v stiski sedanjih dni je kmet tak bolnik, ki išče izhoda iz težkega stanja. Le izobražen kmet, z dobro organiziranimi strokovnimi in izobraževalnimi društvi bo tista ohranjujoča sila in moč, ki bo obvarovala narod pred poginom in razpadom in bo branik proti sodobnim pogubnim silam, ki sejejo v svet razkranje, sovraštvo in propad. Zato pa je treba naši vasi še in še izobrazbe, toda tehtne in resnične izobrazbe.

Lepa slika vsako predavanje poživí. Moderna znanost nam je dala v to lep pripomoček v skioptikonu in v kinu. Primernih slik za skioptična predavanja imamo Slovenci veliko, žalibog pa nam manjka lepih, dobrih filmov, kakor jih manjka vsemu svetu. Pa bo treba tudi te dobiti za našo vas. Tokrat časa se ni mogoče ustavljati, tudi naša vas že zahteva kino. Zato bi storila za kulturo neizmerno dobro delo ona filmska družba, ki bi začela izdajati primerne filme tudi za našo vas. Film, ki je danes predvsem namenjen zabavi mestne družbe, bi lahko postal najboljšje izobraževalno sredstvo na vasi. Žalibog smo Slovenci v tem oziru brez moči in smo navezani le na to, kar nam tujina daje.

Najvišjo silo in življenjsko moč svojemu duhovnemu življenju pa črpa kmet kot vsak človek iz svoje vere. Slavni pisatelj Carlye nekje takole lepo piše: »Sredi doline, obdane z visokimi gorami, se dviga mala cerkvičica. Okoli nje počivajo mrtvi in čakajo srečnega vstajenja. Telo njih je mrtvo. Toda tvoja duša je resnično mrtva le takrat, če ti ta mala cerkvičica nikoli, v nobeni uri, tudi ne v oni polnočni, ko se zdi, da njena senca visi iz oblakov in je človek padel v temo,

ne govori neslišnih besed, ki gredo do tvoje duše. Le kdor ima svojo cerkev, je močan. Ona ga drži kvišku... ob sotoke večnostnih rek, drži ga kvišku pred Bogom in pred ljudmi.«

V vsakem duhu, ki je še zmožen življenja nad sirovo stvarino, vzbuja znamenje, ki stoji ob križpotju ali sredi tihega gozda ali sredi polja iste misli. Ta križ, ta kapelica je znamenje misli, ki nadvlada materijo, je visoko mesto, kjer duševna sila dobiva novih moči in pogonov, je znamenje, ki pomaga naši vasi, da vzdrži v boju življenja, se razvija in raste.

Ta številna znamenja pa so poleg drugega žive priče civilizatorične sile krščanstva. S križem se je širila pri nas omika. Dolga stoletja srednjega veka je bil menih oni, ki je prvi ustanavljal v naših krajih naselbine. Okoli njega se je polagoma gozd krčil, samostan se je večal in postal je otok molitve in dela sredi daljne pušče. Okoli teh samotarcev so se polagoma naselili ljudje, postavili svoje preproste koče, okoli njih cerkve, kakor čebele okoli roja. Ob času nevarnosti so naši predniki iskali okoli cerkve zatočišče pred divjim sovragom, ki jim je uničeval domove in družino.

Cerkev je razorožila divjaka, privezala nomada na stalno mesto in napravila iz njega kmeta. Še danes pričajo imena naših krajev na to prosvetno delo cerkve in samostanov.

Kaj je v spominu poljedelca ostalo danes iz teh daljnih dni? Prav malo ali nič. Vojske, vpadi, revolucije so mučile kmeta, mu trgale zemljo in jo uničevale. Svet bije zanj večni boj. Iztrgali ali vsaj skušali so mu iztrgati zemljo, zdaj pa se v imenu svobode in prosvete bojujejo za njegovo misel in njegovo dušo. Nove misli, bobneče besede mu s silnimi udarci trkajo na vrata njegove duše. Ob besedah oblastnikov se kmet zapre sam vase, ne pove vsega, kar misli, ne pove vsega, kar verjame, in polagoma, pomalem pozabi. Tako se lahko zgodi, da mu živa vera polagoma usiha, ker se sredi vseh teh novih nauk več ne spozna in živi vrelec zdravega vaškega življenja usihajo.

Hvala Bogu je naša vas izvečine še verna, čeprav ponekod korenine vere ne segajo tako v globino, kot bi se zdelo na prvi površen pogled. Na deželi je treba vse v trudu in znoju pridobiti, tako telesni kruh, kakor duševnega. Cerkev je dostikrat oddaljena, manjka časa za molitev, zlasti poleti, ko se delo iz večernega mraka v jutranjo zarjo pretrga komaj za nekaj ur.

Res je, da globoko verni duši, duši, ki rada razmišlja, zemlja sama govori o Bogu. Kmet ve, da je nekdo drugi, ki daje njegovi setvi rast, ki mu pošilja dež in sonce in ostane skozi vse veke gospodar njegove zemlje. Ob tej višji sili, ki vlada nad njim, pripogiba vdano svoja kolena in prosi varstva in blagoslova svojemu delu.

Zemlja vzbuja v kmetu vero in ta vera daje vsemu njegovemu življenju globlji smisel. Le v njej najde rešeno uganko življenja in sveta, kjer je vse en sam boj in uničevanje slabjšega od močnejšega. Kaj človeku še ostane od življenja, če nima več vere? Zanj je narava slepa boginja, ki požira lastne otroke, njemu ostane le še materializem in živalsko uživanje. Po svojem težkem delu in trudu je kmet le preveč nagnjen v materializem in resnična bo ostala beseda nekega svetega moža, ki je zapisal: Poderite v vasi cerkev in čez dvajset let bodo v njej molili živali!

V luči vere pa se čudovite sile vasi spreminjajo v čednosti, ki dvigajo dušo naroda in mu dajejo moč, ki je nobena sila sveta ne more uničiti.

Oglejmo si iz tega globokega notranjega življenja naših kmečkih žena in mater samo nekaj zgledov. Našteli bi jih lahko dolgo število, zadostuje naj jih samo par.

Ubogi vdovi zavida bogat kmet njen boren košček zemlje in ga ji skuša iztrgati. Sosedje jo ščuvajo proti njemu, ona pa preprosto odgovarja: »V Bogu ni maščevanja.«

Druga gospodari na majhni kmetiji. Komaj toliko pridela, da v revščini preživlja sebe in svojo družino. Ko pa prodaja svoje maslo, pa doda v svoji poštenosti še nekaj gramov

nad pravično mero z besedami: »Dobra mera in vaga v nebesa pomaga.«

Tretja je zaupno pripovedovala zgodbo svojega življenja. Vseskozi je bilo bedno. Kot otrok je bila dan za dnem tepena, tepena pa še tudi kot mlada žena. Njen mož pijanec in postopač, je požrl posestvo in jo zapustil samo s tremi otroki. Zdaj se bedno preživlja kot perica. Pa vendar zadovoljno vzdihne: »Vsaj otrok ni pretepal.« Zdaj je bolna in zdravnik jo nekega dne vpraša: »Če bi vam bilo dano, ali bi hoteli še enkrat živeti to svoje življenje?«

»Prav gotovo«, odgovori, »še dvakrat, ne samo enkrat. Taka je pač moja naloga na zemlji.«

Še drug zgled. Neki zdravnik je slučajno zašel v skoraj podrito kmečko hišo. Na postelji je ležala bolna žena in trpela za rakom. No, jo je nagovoril, »vam pa res ni mehko postlano, mati. Ali ne zamerite včasih tudi Bogu, ker vam pošilja samo trpljenje?«

Ona pa je s prstom pokazala proti nebu: »Bog hoče tako in jaz sem zadovoljna.«

Bog je zadovoljen! Kaj sem jaz? V kakšno svetlo luč postavijo te besede notranje življenje uboge ženice.

Teh čudovitih žena nikoli ni bilo treba učiti, kaj pomeni beseda **prenašati**. Spoznale so božji smisel trpljenja, ki je zadoščenje za greh, in so ga pogumno žrtvovale Bogu kot pokoro in odkup.

V takih čustvih je živel narod, ki ga danes skušajo z vsemi silami odtujiti veri. Kakšna zmota njih, ki mislijo, da bodo lahko želi sad, kjer so spodkopali korenino!

Vas bo verna ali pa bo izumrla. Pogled na današnjo vas širom sveta nam to dokazuje. Če bo človeštvo padlo v brezboštvo, bo vedno bolj dovzetno za vse užitke in razveseljevanja, ki jih mestno življenje nudi svojim prebivalcem. Iz žive vere pa bo kmet črpal moč za odpoved in bo vzel nase ves trud, ki ga od njega poljsko delo zahteva, in bo doumel visoko resnost življenja. Le z božjo pomočjo more človek trdno zvezati vozle na vrvi, ki ga veže z njegovo zemljo.

Prosvetni tabori

Prosvetni tabori, ki se vršijo v letošnjem poletju, so mogočni kresovi, ki vžigajo tisoče in tisoče v ljubezni do slovenske zemlje in naroda, ker jim kažejo pot skozi socialne zmede k pravično urejeni socialni državi.

V Litiji je bil tabor 20. junija ob obilni udeležbi ondotnih društev. Nad 2000 ljudi je v sprevedu manifestiralo za narodne, verske in socialne ideale. Ob tej priliki je Prosvetno društvo v Litiji razvilo svoj društveni prapor.

V Trzinu je 20. junija praznovala ondotna prosvetna družina trojni jubilej. Prosvetno društvo je praznovalo svojo 40letnico, fantovska organizacija 30letnico, društvena godba pa desetletnico. Na predvečer je društvo priredilo veličastno akademijo. Naslednje jutro se je razvil veličasten spreved in pokazal predvsem katoliško moč v Trzinu samem. Konjeniki, kolesarji, narodne noše, zastave, dolga vrsta mladine v krogih — vse to je tvorilo spreved, ki je krenil v cerkev. O potrebi društva je govoril njegov ustanovitelj prošt g. Nadrah. Po službi božji se je vršilo prosvetno zborovanje, katerega se je udeležil kot pokrovitelj ban g. dr. Marko Natlačen in kjer je govoril o socialnih nalogah katoliške prosvete predsednik Prosv. zveze g. dr. F. Lukman. Vsa slovesnost se je lepo zaključila in bogata prosvetna razstava je jasno pokazala, da je naša organizacija na pravi poti z delom za vero, cerkev in državo.

Triumf katoliške prosvete

V nedeljo 11. julija je doživela slovenska katoliška prosveta v Kranju triumf, kakršnega ni bila deležna še nikoli. Gorenjski prosvetni tabor je počastil s svojim obiskom Nj. kr. visočanstvo knez Pavle s kneginjo Olgo. Veličasten je bil spreved po mestu, katerega so oznanjali mogočni akordi fanfare Prosvetne zveze. Sledili so konjeniki z državnimi zastavami, kolesarji, narodne noše na konjih, peš in na vozovih — vseh skupaj okoli 600. V sprevedu so korakali tudi okoliški

župani. Na glavnem trgu je ob 9. uri kranjski dekan g. Matija Škerbec daroval sv. mašo in imel ob tej priliki lep govor o slovanskih blagovestnikih sv. Cirilu in Metodu. Nato je privozil dvorni avtomobil, ki se je ustavil pred častno tribuno, kjer je visoke goste pozdravil predsednik dekan. prosvetnega odbora prof. g. Fortuna. Navzoča sta bila tudi ministra dr. Anton Korošec in dr. Miha Krek. Pozdravni nagovor se je zaključil z besedami: Naš program je in ostane: Bog, domovina, država z našim kraljevskim domom Karadjordjevičev! Bog živi naš kraljevski dom! Bog živi Vaše kraljevsko Visočanstvo. Slavnostni govor je imel predsednik Prosvetne zveze univ. prof. dr. Fr. Lukman, kateri je podal smernice in naloge katoliškega prosvetnega dela med našim narodom. Tabor je zaključil s svojim govorom g. dr. Albin Šmajd, odvetnik iz Radovljice.

Nato se je vršil mimohod pred namestnikom knezom Pavlom, v katerem je korakalo nad 10.000 ljudi. Tudi popoldanska prireditev je lepo uspela.

Prosvetni tabor v Trnovem v Ljubljani

Ljubljana in njena okolica je praznovala 11. julija v Trnovem 50letnico ondotne prosvete. Ob pol 10 se je razvil veličasten spreved skozi mesto, v katerem so zbujale občo pozornost skupine narodnih noš, fantovskih odsekov in posebno skupine iznajdljivih Trnovčanov, kot na primer trnovske solatarice, voz ptičarjev in ogromen krap. Pri tej priliki je bil blagoslovljen tudi prapor, katerega je blagoslovil župnik g. Cegnar. Po službi božji je bil na dvorišču Prosvetnega doma veličasten prosvetni tabor. Slavnostni govor je imel župnik g. Franc Finžgar. V svojem govoru je dokazal, da imamo Slovenci pravico do naslova naroda in slovenščina do pravice jezika, zato Slovenci odklanjamo naslov plemo, ker smo narod. Drugi govornik g. Ivo Peršuh je govoril o krščanski zavesti in o krščanski dolžnosti sodobnega

Slovenca. Veličasten prosvetni tabor, katerega se je udeležilo nad 6000 oseb, je bil nato zaključen. Popoldne so fantje z Ježice uprizorili zelo zanimivo štehanje, star slovenski običaj iz Zile na Koroškem. Občinstvo je starinski viteški igri sledilo z napetostjo in navdušeno pozdravljalo fante. Nato se je vršil javni nastop fantov in deklet pred Prosvetnim domom. Prosvetni tabor v Trnovem je dokazal, da tudi v Ljubljani živo cvete in se razvija katoliška prosveta.

Prosvetni tabor v Škofji Loki

Prosvetnega tabora v Škofji Loki, ki se je vršil 18. julija, se je udeležila

ogromna množica ljudi iz Selske in Poljanske doline. Mogočen trg je komaj sprejel tisoče in tisoče, ki so se zbrali k slovesni službi božji. Glavna govornika sta bila g. dr. Vilko Fajdiga in prosvetni inspektor, g. Ivan Dolencec. Oba sta razvijala misli, posvečene samoobrambi slovenskega naroda in socialnim sodobnim dolžnostim. Na tabor je prihitel tudi notranji minister dr. Anton Korošec, katerega so navzoči navdušeno pozdravljali. Popoldne je bil nastop fantov in deklet, ki so z gimnastičnimi vajami pokazali svoje sposobnosti in zmoglosti. Tudi ta tabor je obrodil mogočen sad.

Prosvetna razstava v Kranju

Ob priliki prosv. tabora je bila tudi odprta prosvetna razstava, ki je obsežna in ima zbrane dragocene predmete. Glavni njen namen je, da pokaže, kako je bil naš kulturni razvoj vedno združen s Cerkvijo, v zadnjem času pa še z našimi organizacijami. Zato bo vsak obiskovalec opazil dve vrsti gradiva: prvič tisto, ki se nanaša na kulturno delovanje prejšnjih stoletij v zvezi s Cerkvijo; drugič pa tisto, ki ponazorjuje kulturno delo naših prosv. društev. Da bi si obiskovalci z boljšim razumevanjem ogledali razstavo, prinašamo kratek pregled razstavljenega gradiva po sobah.

1. soba: Smlednik, slika kraja; banderska slika sv. Valburge; ročni izdelki samouka Kimovca (velik rožni venec, križ, 3 kralji); kožuh; lonec iz 1722 za vlivanje sveč; zahvalne slike sv. Urhu za pomoč proti mrzlici; slika društvenega doma in odbora; slike društvenih nastopov. **Podbrezje** — zavesa za gledališki oder; stara Marijina podoba; letaki za razne prireditve; krajevno glasilo »Podbreški glas«; članstvo društva itd. **Kovor** — Metzingerjeva slika župnika Rifla, ki je zgradil cerkev; prizori iz društvenega delovanja. **Mavčiče** — Jenkov kip; prizori iz društvenega delovanja, posebno Jenkove proslave; odbori; orlovske diplome. **Naklo** — razni predmeti; kip sv. Roka; društvene slike. **Predoslje** —

diplome in letaki, društvene slike; na steklo narejena slika sv. Treh kraljev.

2. soba: Predvor — fotografija župnika Šavsja iz Amerike, velikega podpornika društva in cerkve; Pavlovčeva slika Preddvora; model drvarske bajte; priprave za kovanje žebeljev; odbori; prizori iz iger Hamlet in Otello; mnogo letakov za prireditve. **Sveti Jošt** — Krekova slika; njegov križ in jugoslovanska univerza; Layerjeva Marija; udeleženci raznih tečajev; starinski predmeti z nabožnimi motivi. **Tržič** — stare in nove slike Tržiča; slika kropenške Marije (prav za prav iz Landshuta na Bavarskem), ki je visela v Radeckijevem gradu; slika sv. Terezije iz 18. stol.; izredno lep kongregacijski prapor; kip Marijinega kronanja; kip trpečega Kristusa; slika iz bivše cehovske kapele; fotografije raznih cerkva in cerkvenih umetnin; fotografije raznih prizorov iz Tržiča (obisk blagopokojnega kralja Aleksandra, minister Korošec in ban Natlačen na Kofcah); slike tržiških običajev (na primer raglarji o Veliki noči, spuščanje luči v hišicah in cerkvicah po Bistrici pred sv. Gregorijem, ko prenehajo čevljarji ob luči delati); okolice itd.; izvrstna statistika društvenega delovanja na velikih kartonih; diplome častnim članom; slike odsekov; orlovske domače in mednarodne diplome; spominske medalje; Cerkveni glas-

nik; Zgodovina tržiške fare itd. Splošno je treba reči o Tržiču, da je postal zelo mnogo in zelo zanimive stvari.

Na stopnišču je v črno odeta slika našega narodnega voditelja knezoškofa dr. Jegliča. Prireditveni odbor ga je na kranjske slavnosti še povabil. A odšel je na še lepši tabor, njegov veliki nauk pa je ostal med nami in v spominu bo živel vedno v naših prosvetnih društvih.

V 2. nadstropju meščanska soba: Na častnem prostoru visi okrašena slika Nj. Vel. kralja Petra II.; v enem kotu biedermyersko pohištvo; nad njim Herrleinovi in Langusovi portreti meščanov iz Kranja; v drugem kotu krásna ura z alabastrom, stara kakih 110 let, last g. Kumerja; v tretjem kotu tabernakelj in križ iz bivše kapucinske cerkve; vse stene so polne umetniških, nabožnih slik, ki so jih dali na razpolago ga. Pavšlar, tajnik g. Engelmann, ga. Kumer, g. dr. Sabothy, prof. g. dr. Rus itd. Večina teh slik izvira od slikarja Layerja in njegovih na-

slednikov. Posebno lepa je Bergantova slika Marije Pomočnice.

Kmečka soba: Značilna oprema kmečke »hiše«, katero so prispevali g. Raibič iz Senčurja, Stražišani, ga. Šemrovova, kranjsko župnišče itd. Nad javorjevo mizo v kotu so jaslice in križ s starinskimi prtičkom, okrog slike na steklu. Na steni visi rožni venec in žličnik s svečnikom. Na skrinji, ki ima rezljane podobe svetnikov, leži trlica. Pred oknom z značilnim omrežjem visi nagelj. Vse je okrašeno z nabožnimi, domačnostnimi motivi. Na nasprotni strani je razstavljeno gradivo iz Gorič, Cerkelj in Velesovega ter Koblarjeva gospodinjstva šola v Kranju.

Kranjska prosvetna soba: slika ustanovitelja dekana Koblarja in pokojnega Marenčiča; zgodovinski podatki; razni odseki, posebno lepo zastopan pevski in knjižnica; spomini na uprizoritve Divjega lovca, Pasijona Shakespearjevih del; Orel in Orlica. To sobo je okusno uredil in okrasil gospod Hinko Podljavoršek.

Prosvetnim okrožjem!

Kakor so pokazali dosednji tabori, vlada med ljudstvom veliko zanimanje za take javne manifestacije za naše versko, socialno in prosvetno udejstvovanje. Pri tej priliki smo opazili nekatere nedostatke pri taborskih prireditvah, na katere, prosimo, da že v pripravih mislite na nje.

1. Predolgi sporedi zelo utrudijo gledalce in udeležence, zlasti predolgi telovadni nastopi ne dosežejo zaželenega cilja. Zato naj telovadni nastopi ne bodo daljši kot eno uro in pol.

2. Tudi preveliko število govornikov in dolgi govori ne vplivajo dobro. Kakor smo že v prvi okrožnici sporočili, naj bo na sporedu: 1. kratek verski govor: Cerkev in prosveta; 2. 20 minutni govor: Sodobne socialne naloge prosv. društev; 3. Branimo slovenstvo, prav tako le 20 minut. Za konec himna: Posod Boga.

3. Težko je združiti telovadni in pa pevski nastop. Pevski zbor naj nastopa pozneje pri zabavnem programu, kjer

pa ni telovadnih nastopov, tam je na mestu tekma pevskih zborov. Za zборе je treba določiti primeren prostor, da pride petje do veljave.

4. Pri nekaterih taborih smo ugotovili, da sodelujejo godbe, ki nimajo uglašanih instrumentov. Zato bodite pozorni in povabite k sodelovanju le dobro izvežbano godbo, ki ima uglašene instrumente. Posebno morate biti pazljivi pri telovadnih točkah s spremljevanjem godbe. Ker se ni vršila telovadba že več let, so primerne le take godbe, ki znajo v skladu s taktom spremljati proste vaje. Zlasti pa prosimo društvene godbe, na katere ima vpliv prosvetno društvo, da se za svoje nastope pripravijo z vso skrbnostjo.

5. Pri nastopu deklet naj se pazi na cnoten kraj: temno krilo, bela bluza. Neenotnost obleke silno kvari nastope.

6. Opozarjamo, da prošnje za srečlove in tombole vložite pravočasno in pravilno, kakor je bilo objavljeno v

»Vestniku« št. 1. in 2. iz leta 1935 in v letu 1937. Priporočali bi vam ribolov, ki je bolj zabaven in ni podvržen nobeni taksi ter ni treba zanj prositi dovoljenja.

7. Za najbolj značilne slike s tabarov se Prosvetna zveza priporoča, ker jih hoče shraniti v arhivu. Pripominjamo tudi, da bo prihodnje leto zve-

zna prosvetna razstava, zato mislite že tudi pri prireditvi vašega tabora na lepo sliko, ki naj predstavlja najlepši prizor prireditve.

P. t. pripravljalni odbori se vljudno prosijo, naj že pri sestavi sporeda pazijo na omenjene točke, da bo njihov tabor čim bolj pripravljen in dosegel čim lepše uspehe.

Društva, pozor!

V zadnjem času nastajajo težave zaradi prošenj za tombole in srečolove, ki jih vlagajo prosvetna in gasilska društva. Te prošnje navadno vlagajo društva nepozno. Odbor, ki dovoljuje srečolove in tombole, ne zaseda vsak dan, ampak le na gotove čase, zato morajo biti prošnje vložene vsaj dva meseca prej. Paziti pa je treba, da so prošnje pravilno kolektivne in na pravilen način vložene. Vlagati jih je treba potom srezkega načelstva, v Ljubljani potom policije. Ako niso prošnje pravočasno vložene, nadlegujejo društva poslance za intervencije. Zavedajte se, da tudi v Beogradu v zadnjih urah ne morejo vsemu ugoditi. Zaradi tega smo dobili od ministra b. p. dr. M. Kreka dopis, v katerem prosi, da se društva držijo navodil, ki se tičejo tombole in srečolovov. Minister za poljedelstvo in upravni odbor drž. razredne loterije nima načelno ničesar proti našim prosvetnim društvom, vendar pa opozarja, da je mo-

goče nslušati samo one prošnje, ki odgovarjajo veljavnim zakonskim predpisom. Čl. 34 o drž. razredni loteriji določa, da so dovoljene le, ako imajo »privredne i humane ciljeve«, torej ne, če imajo religiozni ali čisto prosvetni namen.

Društva naj upoštevajo, da je treba prošnjo nasloviti na ministrstvo za kmetijstvo potom srezkega načelstva 2 meseca prej. Našteti je treba število srečk, vrednost srečk ter izjaviti, kakšni bodo dobitki, stvarni ali denarni. Če je za dobitke denar, tedaj je plačati po tarifni postavki 99 č še 25% od izžrebanih dobitkov. Veliko bolj zabaven je ribolov, ki ni zavisen od sreče in zato ne podlega loterijskim predpisom in taksam. Kdor proti predhodnemu plačilu a 2.— din vrže trnek v zastrti kot, mu sme skrivalec obesiti na trnek katerikoli dobiček. Da se društva izognejo nepotrebnim taksam, se slednja igra bolj priporoča.

Kolektivni potni listi

Ministrstvo notranjih poslov sporoča potom kraljevske banske uprave dravske banovine, da je vse zainteresirane, ki vlagajo prošnje za izdajo kolektivnega potnega lista, obvestiti, da ne vlagajo takih prošenj direktno na ministrstvo, odnosno pri banski upravi, marveč pravočasno pri t. inštančnih policijskih oblastvih, torej za Ljubljano pri upravi policije. Prošnja mora po odredbi banske uprave biti od te uprave policije banski upravi predlo-

žena vsaj 15 dni pred začetkom namera- vanega potovanja.

Zato je treba take, v smislu obstoječih predpisov sestavljene prošnje za kolektivni potni list vložiti pri tej upravi policije vsaj 18 dni pred pričetkom potovanja.

Ministrstvo sporoča, da ako zainteresirani ne bodo postopali po prednjem, njih prošenj za kolektivne potne liste ne bo vzel v obzir.

Vsebina: Naš veliki pokrovitelj mrtev. — Krista Hafner: Prosvetno in versko življenje na vasi. (Konec.) — Prosvetni tabori. — Prosvetna razstava v Kranju. — Prosvetnim okrožjem! — Društva, pozor! — Kolektivni potni listi.

Uprava: Pisarna Prosvetne zveze, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7. — Odgovorni urednik in izdajatelj Vinko Zor, Sv. Petra c. 80. — Za Zadržno tiskarno v Ljubljani: Maks Blejec